

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Izhaja vsa torek in soboto ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri pop. za deželo. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemani ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K, polletno 4 K in četrtletno 2 K. Prodaja se v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolskih ulicah, Jellersitz v Nunskih ulicah in Leban na Verdijevem tekališču po 8 vin.

Uredništvo in upravnštvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Veturini h. št. 9.
Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročino pa na upravnštvo »Gorice«. Oglasi se računijo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Mestno ljudsko šolstvo.

V naših člankih o ljudskem šolstvu smo med drugim naglašali, da je opravičena zahteva, naj se tudi pri nas vpelje deželni šolski zalog, kakor se je to zgodilo v vseh drugih avstrijskih kronovinah. Že to zadnje dejstvo je lep dokaz, da se smatra povsod ljudsko šolstvo kot deželna zadeva, za katero mora prispevati cela dežela z glavnim mestom vred v jednaki meri. Pri tej priliki smo opazili na splošno, da vživa ravno glavno mesto mnogo dobrot, katere so drugim krajem neznane.

V Gorici imamo na priliko srednje šole, ki so meščanom v korist, ker jim ni treba pošiljati otrok od doma, kar prizadeva deželanom in onim meščanom, kjer ni srednjih šol, občutne stroške. Posledica teh srednjih šol je, da imamo v Gorici dve vadnici z različnimi razredi in dve pripravljalnici, katere vlada vzdržuje in kamor zahaja mnogo mestnih otrok, za kojih šolanje ni treba mestu krbeti. Tu imamo tudi redovne šole, ki tudi olajšavajo mestu nositi breme stroškov za ljudsko šolstvo; tu imamo mnogo zavodov za mladino, ki niso nikakor meščanom v škodo.

Površno računanje kaže, da obiskuje navedene zavode 2000 otrok, katerim bi moralo mesto priskrbeti predpisani pouk ljudske šole, in to bi stalo mesto lepih tisočakov.

Ozira se na vse to, se nam je zelo čudno zdelo, da trosi mesto na leto 103.000 K za ljudsko šolstvo, kakor izkazuje letno poročilo deželnega šolskega sveta za l. 1903. Dasi so ti podatki uradni, iskali smo vendar po mestnih proračunih in obračunih, ni li kje kaka pomota; toda naš trud je bil brezuspešen, ker nismo mogli priti do podrobnih izkazov o tem proračunskem oddelku.

Nepricakovano, a ravno o pravem času nam je bil doposlan od predsedništva deželnega učiteljskega društva poseben izkaz, ki obravnava to vprašanje in je vsestransko pojasnjuje. Umestno se nam vidi primerjati podatke, podane v tem izkazu z onimi v navedenem poročilu deželnega šolskega sveta.

Kakor rečeno, plačuje po označenem

uradnem izkazu goriško mesto na leto za ljudsko šolstvo okroglih 103.000 K, in sicer se razdeli ta znesek za posamezne šolske potrebščine tako-le:

Za učiteljske plače in funkcijske doklade iz deželnega šolskega zaloga 30.550 K, iz mestnega zaloga pa 31.828 K, za osebne doklade in podpore 3.037 K, za najemščino in stanarinsko odškodnino učiteljem 10.432 K, za pisarniške potrebščine, kurjavo in snaženje 6.080 K, za učila in šolsko opravo 1653 K, za učiteljsko knjižnico in konference 300 K, za zgradbo in popravo šolskih poslopij 2844 K, in za izredne izdatke 16.946 K.

To razkazuje uradno poročilo deželnega šolskega sveta. A omenjeni izkaz, ki nam je bil te dni doposlan in je sestavljen, kakor na prvi pogled razvidno, na podlagi realnih odnošajev ljudskega šolstva v mestu, pravi, da je v mestu 7 ljudskih šol, za katere se je izdalo leta 1903: za ono v Edlingovem prehodu 21.113 K, za ono pod Kostonjevic 11.102 K, za ono v ulici Vogel 7.260 K, za meščansko šolo in žensko ljudsko šolo v ulici Sv. Ivana 22.942 K, za šolo v ulici Codelli 9.129 K, za slovensko na Ajševici 2062 K, in za slovensko Podturnom 6.990 K, skupaj torej 80.598 K. Razen tega je všteti med stroške za vzdrževanje ljudskih šol v mestu še znesek 9.800 K za različne nenadne izdatke, oziroma le jeden del tega zneska, ker ta postavka se nanaša tudi na drugo mestno šolstvo, na otroške vrte, na obrtno-nadaljevalne šole, glasbeno šolo itd.

Toda če vštevamo ves ta znesek k potrošku za ljudsko šolstvo, dobimo konečno le skupni izdatek 90.398 K, in ne 103.000 K, kakor je razkazano v poročilu deželnega šolskega sveta. Pripomniti pa moramo še, da je všteta v gori naveden znesek tudi najemščina za šolska poslopja, ki znaša skupaj 10.200 K, in sicer za ona šolska poslopja, ki so lastnina goriškega mesta. Potemtakem je ta izdatek le navidez, in realen potrošek znaša le 80.198 K.

Ako odbijemo od tega še dosepek deželnega šolskega zaloga v znesku 30.550 K, razvidimo, da potrosi mesto za vse ljudsko šolstvo na leto okroglih

je slutilo svarljivi glas, ali karanje onih moči, ki vodijo človeško usodo in jo določujejo strogo in neizprosno. Te sile je človek umeval božje. Tedaj se namreč narod ni mogel še vzdigniti do pojma jedinega Boga in do spoznanja njegovih vzvišenih zakonov, ki izpolnjujejo materijo (snovi) z močjo, lepoto in veličastvom. Vse to je osnula narodna domišljija v prvi detinski dobi, kajti ta čas so bile narodno neznane božanske divne uredbe, kojih modrost zdaj z veseljem in velikim zanimanjem opazuje verni omikanec — v zemeljski grudi, na demantnem ozvezdju na nebu....

Na teh izprehodih je vodil učitelj deco tudi k bližnjim cerkvam in kapelam. Tu jim je povedal marsikaj zanimivega in znamenitega o njihovih ustanovnikih in o času, kdaj so postale in o slogu, v katerem so bile sezidane. Vodil jih je pa tudi na razvaline, ki jih je bilo obilno tam po vrhovih, obrastlih z gozdom. In tu jim je kazal v vsaki taki razvalini del domače zgodovine, ki jo je pričala razvalina.

Najlepše ure vsega dneva pa so bile tedaj, ko jim je govoril o velikih delih njihovih prednikov. Opominjal jih je, naj

50.000 K, kar je z ozirom na vse mestne dohodke, ki znašajo 719.318 K, jako malo.

Naše učiteljsko toži — in to po pravici — da ne more shajati z medlimi plačami, katere dobiva. A če kje, so opravičene take pritožbe v mestu goriškem, kjer so v zadnjih letih živila in stanarine zelo podražila. Zaradi splošne draginje je priznal telminski okraj vsem učiteljem in učiteljicam za to leto draginjske doklade, tudi okrajni šolski svet za goriško okolico je priznal nekaterim učiteljem take doklade, to je tistim, ki najbolj trpe vsled novih odnošajev v deželi; nič nam ni pa znano, da bi bilo tudi goriško mesto na enak način zboljšalo mestnim učiteljem njihove plače, in vendar bi se to zgodilo najlažje v mestu, oziraje se na vse podatke, katere smo podali o našem ljudskem šolstvu in s posebnim ozirom na to, da trosi mesto v to svrhu le neznamen znesek 50.000 K.

Za malo obrtništvo.

Skrbstveni odbor za pospeševanje male obrti je imel dne 21. t. m. ob 8^{1/2} uri zjutraj redno sejo, katera je bila izredne važnosti, ker se je v nji predložil občni načrt za odborovo delovanje v letu 1905. Pri seji je bil navzoč tudi sekcijski načelnik dr. Julij Exner, ki se zelo zanima za novi zavod in sploh za pospeševanje male obrtnije.

Odborov predsednik pozdravi gospoda sekcijskega načelnika Exnerja ter se mu zahvaljuje, da se ni strašil dolge poti v svrhu prisostovanja današnji seji, izraža svojo zadovoljnost, da je bil izvoljen predsednikom kupčijske zbornice član tega odbora, g. Paternolli, katerega pozivlja, naj krepko podpira prizadevanja odbora, ter dá besedo po prečitanju zapisnika zadnje seje gospodu tajniku, da poroča v dosejanem delovanju in vspehih skrbstvenega odbora.

Iz tega poročila je posneti, da je napravil odbor med 4. januarjem in 29. februarjem učni tečaj za stavbeno mizarstvo, kateri je spretno vodil mojsteručitelj Deml in se je izvrstno obnesel. Zavod je priredil tudi razstavo, pri kateri

ostanejo zvesti njihovim vrlinam (krepkostim), njihovu čednostnemu življenju, pa vzvišenim načelom, s katerimi so se odlikovali v toliko prilikah nad drugimi narodi. Zabičeval jim je, naj pred vsem in nad vse ljubijo svoj jezik, ki so ga prejeli od njih. Isti predniki so ga tako dobro vgladili, da v mnogem pogledu nadkriljuje vse ostale jezike na svetu, in udarili so mu pečat svojega ostroumnega duha, da ga moremo zvati s polnim pravom odsvit in najvernejšo sliko tega duha. In po tem so jeli učenci lepo besediti (deklamirati). Na učiteljev poziv je nastopila n. pr. Milka, in deklamirala s plantečimi lanitami (lici) neko rodoljubno pesem tam med razvalinami, obrastlimi z bršljanom. Vsi, tudi učitelj so jo poslušali posebno ginjeno z istim čustvom, s katerim je ona govorila. Ko je nehala, polile so jo navadno solze, in tedaj so jej klicali: »Še Milka, še!« In tako je povedala marsikaj, kar si je bila zapomnila lepega iz knjige, katere jej je dajal za čitanje g. učitelj. In zbrala je vse kitice cvetja, ki so ga bili nabrali otroci med potom, pa jih je posula po teh znamenitih krajih in govorila: »To bodi vam na čast, vi umrli junaki, ki ste se tako

si je stekel največ zaslug g. predsednik, in katero je obiskalo nad 8000 ljudi. Posebne važnosti je tudi koncesija za novo mehanično delavnico za stroje, ki se otvori čimpreje na prostoru, v ta namen kupljenem, v ulici Leoni.

Kar slovensko stran zadeva, hoče predsedništvo takoj po veliki noči proučiti razmere v Mirnu ter storiti, kar mogoče, v prospeh tamošnje čevljarje obrti; istotako namerava v teku leta ustanoviti poseben tečaj za čevljarje v Sežani ter je v dogovoru z ministerstvom za uk gledé tečaja za obče knjigovodstvo.

Sredi meseca maja hoče otvoriti razstavo za dela rokodelskih učencev, ki obeta postati zelo zanimiva in za katero se je volil v tej seji že poseben odsek.

Težišče ti seji leži pa — kakor rečeno — v 6. točki dnevnega reda, v poročilu predsednikovem o nameravanem programu za l. 1905. Pri ti točki je poudarjal g. predsednik, da ne namerava predložiti definitivnega načrta za delovanje v prihodnjem letu, marveč stavi le splošne predloge, katere naj bi odborovi člani izvolili za sedaj le vzeti na znanje, jih proučiti ter svoječasno, ko se bode sestavljal podroben program za l. 1905, razširiti ali predrugačiti, kakor potrebe in razmere nanesó. On je hotel s tem dati le nekako navodilo, nekako vsodbu, da bi odbor premišljeval o nalogi, ki jo je rešiti. Po njegovem mnenju bi bilo uvesti v prihodnjem letu v Gorici poseben tečaj za mizarje (za hišno opravo).

Gledé te točke je naglašal prof. Berbuč, da bi bilo želeti razširjenje takih tečajev tudi po deželi, ker je pri nas mnogo rokodelcev, ki se pečajo s to obrtnijo, na kar je dobil odgovor, da je to prvi tečaj te vrste v Avstriji ter da je treba radi tega najpred skušeni, ali se ta tečaj tú obnese, ter bi se šele potem skrbelo za ponovitev takih tečajev po deželi.

Predsednik je dalje mnenja, da bi bil potreben poseben tečaj za večjo dovršenost krojaške obrti z uzorno delavnico v Gorici, oziroma tudi enak tečaj za mojstrinje rezalke, isto tako tečaj za klesarje, zidarje in tesarje.

Izrednega pomena bi bil pouk za

premišljali, kako bi povzdignili in proslavili češko zemljo, ki ste hoteli, naj bode vsakdo srečen v njej!« In tedaj se je vzbudila v mislih njenih součencev želja: da bi mogli tudi oni kdaj kaj storiti v korist domovine. Pa zopet so radostno poslušali učitelja, ki jim je dajal nado, da bode to tudi možno, če ne v vojski ali s slavnim državnim delom, ali učnim spisom — pa vsaj s tihim, skromnim, toda potrebnim, koristnim in častnim delom.

Vse to je hodilo zdaj Juliju v ptajini na um. In bolešno je vzdihoval, ko je pustil vijolin in se povrnil spet v dejansko življenje iz takih sanjarij. In govoril je: »Vse, kar mi je bilo tolažilnega v teh spominih, ne bo več svetlo za me, vse to mi bo samo lep, minljiv sen.«

Zdaj si je očital sam sebi v tej britkosti: »Morebiti bi me mati ne bila poslala sem, ko bi jo bolj prosil. In Milka bi se ne hudovala, če sem bil ostal pri očetovem poslu, ali pa bi bil kmet, kot so bili ded in strici. In bil bi zdaj tako srečen, kakor sem bil nekdanj. A zdaj, kaj mi koristi to? Kako življenje živim!«

(Dalje pride.)

LISTEK.

Svoji k svojim.

Češki: Karolina Světlá.

(Dalje.)

Učitelj pa jih je seznanil tudi z drugim cvetjem — s toplim, ljubkim cvetjem slavinske poezije narodovega duha. Hodil je z učenci preko brd in dolin vedno po živopisnem kraju, tu poleg go-ovja, ki je bilo zamišljeno nablačeno, tam preko livad, polnih blage vonjave in pestrh barv, ali med valovitimi setvami, ali pa zopet potočiča, ki je šumel po zavetni goščavi. In govoril jim je o pravljicah, ki jih je bil osnul narod. In kazal je njegovo bogato in sijajno in povsem pesniško domišljijo, ki zgovorno razodeva njegove nežne misli, globoka čustva in umne poglede, kako je umeval nepojmljive mu prirodne prikazni in izpredel iz njih zlato povesno prekrasnih pravljic.

Od večernih in jutranjih megel si je napravilo ljudstvo slike vil in gozdnih devojk; v bučanju vetrov in šumu širnih rek, je slišalo glasove besov (zlih duhov) in strahov, ki ne želijo dobrega človeku, v tresku groma in blestečem sijaju strele

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

Loterijske številke.

26. marca.

Dunaj 54 29 34 63 79
 Gradec 61 73 31 70 21

Zahvala.

Prav iskreno se zahvaljujem sl. zavarovalnici za življenje „Janus“ na zavarovanju oziroma podružnici v Trstu za tako hitro in točno izplačilo zavarovalne glavnice s pripadki po svoji sestri Luciji Valič, katera je bila malo časa zavarovana.

Priporočam torej toplo vsakemu to zavarovalnico, ter se hvaležno podpisujem

Marija Kodrič.

Skrilje, dne 26. marca 1904.

Izvrsten okus dobi kava, ako ji primešate

Vydrove žitne kave.

Pokusite! Poštna 5 kg pošiljka 4 K 50 h franco.

Vydrova tovarna žitne kave Praga VIII.

Ivan Bednařik
 priporoča svojo
knjigoveznicu
 v Gorici
 ulica Vetturini št. 3.

Sadjarsko in vinarско društvo
 za Brda v Gorici

Prodaja naravne in prstne briske pridelke po zmernih cenah.

Zaloga pristnih vin:
 burgundeca, rizlinga, modre frankinje in drugih.

DESERTNA VINA.

Sedež društva je:
 Gorica, ulica Barzellini št. 20.

A. Krušič

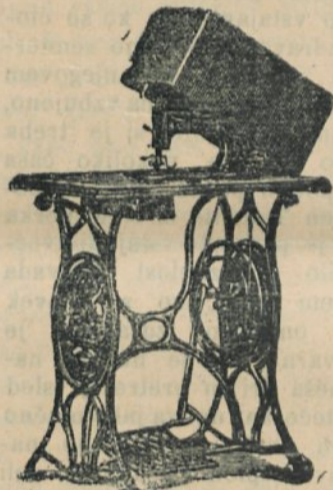
trgovec in krojaški mojster

Gorica, ulica Gius. Verdi št. 33

naznanja slav. občinstvu, da je dobil ravnokar sveže angleško in avstrijsko blago, kakor tudi svežih izgotoljenih oblek in površnikov raznih vrst v veliki izbiri za bližajočo pomladno sezono.

Izdelek iz lastnega blaga jamčim.

Fani Drašček,
 zaloga šivalnih strojev
 Gorica, Stolna ulica hiš. št. 2.

Prodaja stroje tudi na tedenske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše, kakovosti. Priporoča se slav. občinstvu

Samo enkrat

poskusi

naj vsakdo kupiti svoje potrebščine pri tvrdki

J. Zornik, Gorica, Gosposka ulica 7,

in nikdar več ne bode iskal drugod boljšega, lepšega in kakovosti primerno cenega blaga, kakor se tu dobi.

Došle so uže zadnje novosti modnega blaga za

pomladno in letno sezono v nedosegljivi izbiri

kakor: krasni okraski za obleke najnovejše mode, čipke, ovratniki iz čipke, bordure, svile, pasovi itd. Raznovrstno belo in Jaeger-perilo, rokavice usnjate in cvirnat, nogavice, krasne ovratnice, hlačniki, žepne rute, solnčniki, dežniki, moderci, predpasniki, domači čevlji itd. Zaloga je preskrbljena z vsemi potrebščinami za g. šivilje in krojače, kakor, igle, cvirn, svile, fodre, gumbe, trakove itd. Raznovrstno blago za vezenje itd.

V pisarni Seitz-ove tiskarne nasproti semenišča š. 12 v Gorici, se prodaja po znižani ceni — 2 K 60 vin.

Veliki teden
 ali
Velika noč,

spisal prof. A. Marušič.

Knjiga se pošilja po pošti po povzetju. Kdor pa denar že z naročilom pošlje, pridene naj še 20 vin. za pošto.

Cigoj & Nemeč

veletržca z vini

v Gorici, Passaggio Edling št. 5, V. Municipio št. 1 in 5.

priporočata svojo zalogo izbornih črnih in belih vin iz najboljših istrskih, vipavskih in briskih kletij.

Prodajata od 56 l. naprej.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,

briskih, dalmatinskih in istrskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Pošta poštna.

Sodovičar
Fr. Obrdank

(poprej Josip Hrovatin)
 priporoča svoje šifone in pokalice po nizki ceni.

Lekarna
CRISTOFOLETTI,

Trskino (štorksiševo) jetrno olje.

Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti.

Izvirna steklenica tega olja naravno-rumene barve po K 1.40, bele barve po K 2.

Trskino železnato jetrno olje.

Trskino jetrno olje se železnim jodecem.

Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nerovni in nežne narave.

S tem oljem se zdravejo v kratkem času in z gotovostjo vse kostne bolezni, žlezni otoki, golše, malokrvnost in splošna slabost.

Cena ene steklenice 1 K 40 v.

Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegije, preišče se vedno v mojem kemičnem laboratoriju predno se napolnijo steklenice, zato zamorem jamčiti svojim častitim odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofoletti-jeva pijača iz kine in železa,

najboljši pripomoček pri zdravljenju s trskinim jetrnim oljem in izborno sredstvo za malokrvne.

Ena steklenica stane 1 K 60 v.

Krojaški mojster
Frane Čufer

v Gorici,

ulica sv. Antona št. 7,

v hiši svečarja

g. Jerneja Kopača.

Izdeluje vsakovrstne moške obleke po meri bodisi fine ali priproste.

Priporoča se svojim rojakom v mestu in na deželi, posebno pa še preč. duhovščini za obilna naročila.

Sprejema
 hranilne vloge
 katere obrestuje po 4 1/2% polumesečno; nevzdignene obrestipripisuje konec leta k glavnici. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila

udom na osebn kredit po 6% in na vključbo po 5 1/2%

„Centralna posojilnica“

registrovana zadruga z omejeno zavezo,

Gorica, ulica Vetturini 9.

C. kr. poštnohranilnični konto N. 851.292.

Sprejema
 nove člane

z glavnimi in opravnimi deleži. Glavni deleži po 200 K, opravniki po 2 K. Otvarja članom tekoče račune, katere obrestuje po dogovoru.

Uradne ure

vsak dan od 9. ure zjutraj pa do 1. ure popoldne.